

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д.УШИНСЬКОГО»
Навчально-науковий інститут фізичної культури спорту та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

**ПРОБЛЕМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ І
РЕАБІЛІТАЦІЇ**

Матеріали XXVIII всеукраїнської науково-практичної конференції

Одеса 2025

УДК 376

П781

ДРУКУЄТЬСЯ ЗА РІШЕННЯМ

Вченої Ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» (протокол № 5 від 30.10.25р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Гончар І.Л. – професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри спортивних дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Кисличенко В.А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти ННПІ імені О.В.Сухомлинського НУК імені адмірала Макарова

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

*Головний редактор – професор **Форостян О.І.***

*Відповідальний редактор – професор **Соколова Г.Б.***

*Технічний редактор – доцент **Начинова О.В.***

Члени редколегії:

Арнаутова Л.В. – доцент, кандидат медичних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Лещій Н.П. – професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Маматова З.Р. – старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Орленко І.М. – доктор філософії, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Григорєва Л.В. – директор, вчитель-методист, спеціаліст вищої категорії Одеської спеціальної школи № 75 I-II ступенів Одеської міської ради Одеської області.

Проблеми реабілітації: Збірник наукових праць, Одеса, / редколегія О.Ф.Форостян та ін. – Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. – 208 с.

УДК 376

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» 2025

Красовська К, ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НАСТУПНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКАМИ ОСВІТИ	69
Кривонігова О.В., Паніна М.А. КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	72
Начінова О.В., Ганган А.С. РАННЯ ДІАГНОСТИКА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В КОРЕКЦІЇ РОЗЛАДІВ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	76
Начінова О.В., Георгієва В. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ НА ПОЧАТКОВІЙ ЛАНЦІ ОСВІТИ	79
Начінова О.В., Поплімах Ю. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ	83
Привалова О.С., Стахова Л.Л. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	87
Соколова Г.Б., Бойко А. КОРЕКЦІЯ ДИСПРАКСІЇ У ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	91
Соколова Г. Б., Козій К. О. МОНТЕССОРІ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ ЗНМ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	96
Соколова Г.Б., Никифорова Ю.С. ПІСОЧНА ТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	100
Соколова Г.Б., Пенковська А.В. ЦИФРОВА СЮЖЕТНО-РОЛЬОВА ГРА В УМОВАХ ГЕЙМІФІКАЦІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ	105
Соколова Г.Б., Чередник К.С. КОРЕКЦІЯ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ	109
Форостян О.І., Анкудінова В. КОРЕКЦІЙНА РОБОТА З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	112
Форостян О. І., Артишева К. О. КОРЕКЦІЯ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ У ДІТЕЙ ІЗ АУТИЗМОМ	115
Форостян О.І., Афтанас М.Є. ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГОПЕДИЧНОГО МАСАЖУ У КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	119
Форостян О. І., Варга В.-Д.М. КОРЕКЦІЯ МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗНМ	122
Форостян О.І., Гаркава М.М. РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВОГО ДИХАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	124
Форостян О.І., Ковалів Р. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	128
Форостян О.І., Москаль Д. КОРЕКЦІЯ ДІСГРАФІЇ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	130
Форостян О.І., Стоколос А. КОРЕКЦІЯ ДИСЛЕКСІЇ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	133
Форостян О.І., Тарнавська А.Ф. ВПЛИВ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ЛЕКСИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ	136
Форостян О. І., Фертіченко Н. РОЛЬ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ	140

Кішка, собака, коза – свійські тварини.

6. Дидактична гра «Скажи, як?» (добір прикметників до дієслів).

Дівчина читає (як?) повільно. Діти граються (як?) дружно.

Дівчата співають (як?) голосно.

Отже, своєчасне виявлення порушень з боку лексичної сторони мовлення та організація систематичної корекційної роботи з використанням на логопедичних заняттях різноманітних дидактичних ігор сприяє розвитку словникового запасу та комунікативних здібностей учнів-логопатів у навчально-освітньому просторі.

Висновки. Загальний недорозвиток мовлення значно ускладнює формування освітніх компетентностей учнів початкової школи, особливо негативно впливає на опанування рідною мовою та читанням. Теоретичний аналіз показав, що гра як метод і засіб корекції та розвитку за своєю структурою найповніше відповідає індивідуальним потребам та віковим можливостям молодших школярів. Завдяки своїй дієвості гра збагачує і розвиває кількісний і якісний лексичний склад, формує уявлення про слово, здійснює актуалізацію словника, навчає дітей точному вживанню слів у мовленні, розвиває лексичну системність тощо. Корекційно-розвивальна робота в ігровій формі дає змогу організувати багаторазове повторення при виправленні мовленнєвих порушень.

Список використаних джерел:

1. Демурова М., Назаревич В. Емоційно-психологічна реабілітація молоді з особливими потребами в процесі ігрової діяльності. Наука, освіта, суспільство очима молодих [Текст] : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молодих науковців, м. Рівне 13-14 трав. 2009 р. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т ; [відп. за вип. І. С. Войтович]. Рівне : [РДГУ], 2009. С. 120.
2. Зеленська Л., Анікушина Ю., Архипова Н., Єнжієвська В. Іграшковий дивокрай бережи, люби, пізнай. Палітра педагога. 2009. №6. С. 16-19.
3. Рібцун Ю. Ігрові прийоми з розвитку лексико-граматично складової мовлення дітей з порушеннями мовлення. Початкова школа. 2010. №12. С. 52-55.
4. Чередніченко Н.В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ). Київ : Видавничий Дім «Слово», 2014. 208 с.

Начинова О.В., Поплімах Ю.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

Постановка проблеми. Затримка мовленнєвого розвитку (ЗМР) – це варіант дизонтогенезу, за якого темпи формування рецептивної та експресивної мовленнєвої системи відстають від вікової норми за збереженого

слуху та первинно збереженого інтелекту. На рівні освітньої практики мовленнєва недостатність часто поєднується з труднощами уваги, робочої пам'яті, виконавчих функцій, емоційно-вольової регуляції та соціальної взаємодії, що без цілеспрямованої допомоги призводить до шкільної дезадаптації. В умовах інклюзивної освіти завдання полягає не лише в логопедичній корекції, а й у системному психолого-педагогічному супроводі дитини й сім'ї, побудованому на принципах індивідуалізації, міждисциплінарності та доказовості [1, 2].

В українському правовому полі ця категорія дітей належить до «осіб з особливими освітніми потребами» (ООП). Поняття «особа з особливими освітніми потребами» закріплено Законом України «Про освіту» (2017) і визначає рамки підтримки та індивідуалізації освітнього процесу [8]. Визначення особливостей розвитку та відстеження динаміки зрушень у психомовленнєвих і пізнавальних процесах таких дітей дає змогу обґрунтовано планувати індивідуальні програми розвитку, добирати ефективні технології втручання та оцінювати результативність надання корекційно-розвиткових послуг.

Актуальність роботи. Зростання частки дітей з порушеннями комунікативного розвитку, розширення практик інклюзивної освіти в Україні та запит на доказові методики зумовлюють потребу в систематизації наукових підходів до супроводу дітей із ЗМР. Узагальнення сучасних психолого-педагогічних знань і технологій, адаптованих до українського освітнього контексту, є критично важливим для попередження академічної неуспішності, формування зв'язного мовлення та підвищення якості комунікативної компетентності в дітей із ЗМР.

Мета роботи – систематизувати й описати психолого-педагогічні особливості дітей із ЗМР та описати деякі технології розвитку зв'язного мовлення і комунікативної компетентності в умовах інклюзивної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняна логопсихологічна школа (Р. Є. Левіна, І. В. Мартиненко та ін.) послідовно доводить: мовленнєва недостатність у дітей із збереженим слухом і первинно збереженим інтелектом часто супроводжується вторинною затримкою психічного розвитку; при цьому порушуються динаміка й якість мисленнєвих операцій, страждають слухо-мовленнєва диференціація, словесно-логічна пам'ять, увага, самооцінка та навчуваність. Узагальнення емпіричних даних фіксує: звуження активного словника, бідність граматичних зв'язків, порушення послідовності висловлювання й інтонаційної виразності корелюють із труднощами в навчанні, поведінкою та міжособистісною взаємодією.

Дослідження показують, що затримка мовленнєвого розвитку (ЗМР) часто супроводжується вторинними психологічними ускладненнями – зниженням самооцінки, підвищеною тривожністю, невротичними реакціями, фрустрацією та соціальною залежністю; ці чинники потрібно цілеспрямовано враховувати в освітньому процесі [2]. На міжнародному рівні CATALISE

(міжнародний експертний консенсус) деталізував підходи до термінології та ідентифікації Developmental Language Disorder (DLD) як категорії дітей зі стійкими мовленнєво-мовними труднощами, що істотно перешкоджають навчанню та спілкуванню і не зумовлені відомими біомедичними станами [3]. Узагальнення клініко-педагогічних спостережень (L. Leonard) окреслює типові мовні профілі слабкості при DLD: phonological processing, morphosyntax, lexical learning (зокрема обмежена здатність до швидкого формування нових лексичних зв'язків), а також труднощі з nonword repetition, verbal working memory та processing speed [4]. У сфері втручання доказово підтверджено ефективність Dialogic Reading та narrative-based interventions для розвитку зв'язного мовлення й словника в дітей із мовленнєвими труднощами [5; 6]. В українському правовому полі поняття «особа з особливими освітніми потребами» закріплено Законом України «Про освіту» (2017), що визначає інституційні рамки підтримки та індивідуалізації освітнього процесу (ІПР/ІНП, команда психолого-педагогічного супроводу тощо) для дітей, у тому числі з DLD/ЗМР [8]. Це забезпечує узгодження міжнародних діагностично-термінологічних підходів із національними механізмами реалізації підтримки в закладах освіти.

Виклад основного матеріалу. Психолого-педагогічний профіль дітей із затримкою мовленнєвого розвитку характеризує своєрідність розвитку не лише мовленнєвої але й пізнавальної і особистісної сфер.

На когнітивному рівні домінують порушення фонологічної обробки, знижений обсяг слухової робочої пам'яті та труднощі підтримання довільної уваги під час мовленнєвих завдань. Це ускладнює формування морфосинтаксису (узгодження, відмінювання, часові форми) та наративної зв'язності (логіко-послідовні зв'язки, причинно-наслідкові відношення, референція). На рівні виконавчих функцій спостерігаються труднощі планування висловлювання і самоконтролю, що проявляється в коротких, граматично спрощених фразах, пропусках службових слів, обмеженій гнучкості перефразування. Такі профілі відповідають описам DLD/SLI у міжнародній літературі [3], [4] і корелюють із вітчизняними даними щодо організації підтримки дітей з ООП та логопедичної допомоги (А. А. Колупаєва; О. М. Таранченко; М. К. Шеремет; В. С. Шпак; Н. С. Гаврилова) [3, 4, 2].

Емоційно-соціальна сфера характеризується підвищеною чутливістю до неспіху, униканням мовленнєвих ситуацій, нестійкою самооцінкою, ризиком тривожних реакцій і соціальної замкненості. Порушення комунікації обмежують участь у грі та навчальній взаємодії з однолітками, що потребує адресних соціально-комунікативних практик (моделювання діалогів, сценаріїв гри, тренінг на «правила розмови») [2].

На думку науковців – зокрема L. B. Leonard, D. V. M. Bishop, C. F. Norbury, G. Conti-Ramsden, M. L. Rice; в українському науковому полі А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко, М. К. Шеремет – навчальні успіхи дітей із ЗМР зростають за умов повільнішого темпу мовлення дорослого, збільшених пауз

для обробки, чіткого візуального дублювання інструкцій, стабільної структури уроку, багатократного повернення до ключових понять, явного моделювання мовних форм («думай уголос», «покажи-скажи»), застосування графічних органайзерів і візуальних розкладів. Важливо забезпечувати багатомодальний вхід (слуховий, зоровий, кінестетичний), спиратися на інтереси дитини та соціально значущі для неї ситуації (мікросюжети, рольові ігри, проекти). Українська науково-методична література й практики підкреслюють потребу у наскрізній корекційній спрямованості навчання, індивідуалізації завдань і системній взаємодії з батьками [1].

Дослідження літератури дозволяє виокремити кілька технологій педагогічно-логопедичного супроводу, що мають найбільший потенціал для дітей із ЗМП/DLD. Насамперед – DialogicReading: спільне читання дорослого (вчителя чи батьків) із дитиною, де текст стає приводом до діалогу. Використовуються підказки PEER (*Prompt–Evaluate–Expand–Repeat*) та CROWD (*Completion, Recall, Open-ended, Wh-, Distancing*): дорослий ставить запит, приймає відповідь, розширює її мовно й смислово та повертається до читацького кола. Така організація читання підвищує активну участь дитини у взаємодії навколо тексту, розширює пасивний та активний словник, покращує структуру висловлювання [5; 7].

Другий напрям – narrative-based language intervention (наративно-орієнтоване втручання), де цілеспрямовано опрацьовують макроструктуру оповіді (ініціація події, розвиток, наслідок) та мікроструктуру (референція, причинно-наслідкові зв'язки, часові маркери). Такий підхід демонструє клінічно й педагогічно значущі зрушення: поліпшуються переказ, зв'язність мовлення, з'являється перенос у письмове висловлювання [6].

Потужний ресурс має цільове моделювання мовних форм у поєднанні з focused stimulation та граматичними переробками (*recasts*): дорослий багаторазово подає цільові конструкції у насиченому, емоційно значущому контексті, м'яко переформулюючи дитячу репліку до цільового зразка. У роботі з лексикою ефективним доповненням є семантичні карти й багатократні контекстні зустрічі слова з поверненням до ключових понять. Доцільність цих технік узгоджується з відомим профілем слабкості за DLD/SLI – phonological processing, morphosyntax, lexical learning [3, 4].

Ключовою залишається сімейно-центрована взаємодія: короткі щоденні практики «читання з розмовою» (10-15 хв), мовленнєві ігри, побутові мікродіалоги «що? де? навіщо?» із простими підказками для батьків. Саме «домашній місток» забезпечує генералізацію шкільних навичок у повсякденне спілкування [5].

Спільним знаменником для всіх описаних підходів є гуманітарний стиль: повільніший темп мовлення дорослого і збільшені паузи для обробки; чітке візуальне дублювання інструкцій; стабільна, передбачувана структура уроку; багатомодальний вхід (слуховий, зоровий, кінестетичний); опора на інтереси дитини й соціально значущі для неї сюжети; явне моделювання мовних форм («думай уголос», «покажи-скажи»); використання графічних

органайзерів і візуальних розкладів. Саме така організація взаємодії перетворює корекцію на співтворення змісту навчання дитиною та дорослими – у школі й удома.

Висновки та перспективи подальших досліджень. ЗМР мають системний, але варіативний профіль мовленнєвих та когнітивно-регуляторних труднощів, що вимагає міждисциплінарної діагностики та індивідуалізованої, доказової підтримки. Найбільш переконливі ефекти демонструють діалогічне читання, наративно-орієнтовані підходи, фокусована стимуляція морфосинтаксису, а також цілеспрямовані заходи підтримки виконавчих функцій у навчанні.

У подальших дослідженнях передбачаємо апробацію узгодженого комплексу корекційно-логопедичних моделей для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в інклюзивних класах і групах, а саме: шкільно-сімейної практики «читання з розмовою»; інтенсивного моделювання цільових граматичних форм і лексики в природній взаємодії; інтегрованого «мовлення-через-виконавчі функції» з опорами на візуальні розклади, чек-листи, таймінг, стратегії self-monitoring, а також сімейно-центрованих програм.

Список використаних джерел:

1. Психолого-педагогічні засади технологій супроводу дітей з особливими освітніми потребами у процесі їх соціальної інтеграції : колективна монографія / [авт. кол.: Т. В. Жук, Т. Д. Ілляшенко, Т. Д. Каменщук, А. Г. Обухівська, Г. В. Якимчук] ; наук. ред. А. Г. Обухівська, Т. Д. Ілляшенко. — Київ : Ніка-Центр, 2020. — 113 с. — ISBN 978-966-521-755-8.
2. Якимчук Г. В. Психологічні ускладнення у дітей з тяжкими порушеннями мовлення як об'єкт психокорекційного впливу. *Габітус*, 2020, № 20, с. 130–134.
3. Bishop D. V. M., Snowling M. J., Thompson P. A., Greenhalgh T.; CATALISE-2 consortium. Phase 2 of CATALISE: a multinational and multidisciplinary Delphi consensus study of problems with language development. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 2017. Доступно на: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC5638113/> (дата звернення: 18.09.2025). (PMC)
4. Leonard L. B. *Children with Specific Language Impairment*. 2nd ed. Cambridge, MA: MIT Press, 2014. Доступно на: <https://mitpress.mit.edu/9780262027069/children-with-specific-language-impairment/> (дата звернення: 18.09.2025). (MIT Press)
5. What Works Clearinghouse. *Dialogic Reading. Intervention Report*. U.S. Dept. of Education, 2010. Доступно на: https://ies.ed.gov/ncee/wwc/Docs/InterventionReports/wwc_dialogic_reading_042710.pdf (дата звернення: 18.09.2025). (ies.ed.gov)
6. Petersen D. B. Systematic Review of Narrative-Based Language Intervention with Children Who Have Language Impairment.

Language, Speech, and Hearing Services in Schools, 2011. Доступно на: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1525740109353937> (дата звернення: 18.09.2025). ([SAGE Journals](#))

7. Morgan P. L., Meier C. R. Dialogic Reading's Potential to Improve Children's Emergent Literacy Skills and Behavior. *Preventing School Failure*, 2010. Доступно на: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4422048/> (дата звернення: 18.09.2025). ([PMC](#))

Привалова О.С., науковий керівник Стахова Л.Л.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ МОВЛЕННЕВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Розвиток мовлення в дошкільному віці – це один із ключових показників готовності дитини до навчання та соціальної взаємодії. У дитячому садку інтелектуальні ігри виступають не тільки як засіб розваги, а й як ефективний логопедичний засіб, що стимулює мислення, пам'ять, фонематичне сприймання та мовленнєву продукцію. порушення мовлення залишаються поширеними серед дошкільнят, а традиційні одноманітні вправи не завжди мотивують дитину та не враховують її когнітивних ресурсів. Через це виникає необхідність системного аналізу потенціалу інтелектуальних ігор як засобу корекції та профілактики мовленнєвих порушень у дітей старшого дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових працях українських дослідників питання розвитку мовлення та подолання мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку розглядається з різних наукових підходів: психолінгвістичного, педагогічного, діагностичного та практичного. В. П. Іванова та В. О. Малишевська у праці «Дидактичні ігри в логопедичній роботі» обґрунтовують значення дидактичних ігор як ефективного інструмента формування звуковимови, словникового запасу та граматичної будови мовлення. Авторки підкреслюють, що ігрова діяльність забезпечує емоційну залученість дитини й підвищує результативність логопедичних занять.

Н. В. Кабельнікова у посібнику «Первинне недорозвинення мовлення у дітей» розкриває клінічні та психолінгвістичні механізми мовленнєвих порушень і пропонує комплексну модель корекційно-розвивальної роботи з урахуванням індивідуальних особливостей дитини. А практичний аспект логопедичної допомоги висвітлюють Т. В. Каменєва-Замараєва, Л. В. Рудяк і Л. М. Тимошенко у посібнику «Розмовник», де представлено систему ігрових вправ і мовленнєвих ситуацій для вихователів дошкільних закладів. Проблеми інклюзивної освіти досліджували А. А. Колупаєва та А. Колупаєва і О.

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ
Збірник наукових праць

За зміст та орфографічне оформлення відповідальність несуть автори наукових робіт